

Közbiztonság és állambiztonság régen, ma rendészetelmélet, bűnügyi tudományok és nemzetbiztonság: 70 éves a Belügyi Szemle

Gál István László

Prof. dr., tanszékvezető, egyetemi tanár
Pécsi Tudományegyetem,
Állam- és Jogtudományi Kar
gal.istvan@ajk.pte.hu

Nagy utat tett meg a Belügyi Szemle az elmúlt hetven évben. A folyóirattal először az 1980-as évek közepén találkoztam, édesapám ugyanis rendszeres olvasója volt rendőrtisztként. Akkor még nem sejtettem, hogy az új évezredtől én is rendszeres olvasója, sőt szerzője is leszek ennek a lapnak.

Amikor a Belügyi Szemle eddigi életútjának a felén túllépett, az 1980-as évek vége felé az életszínvonal folyamatosan csökkent hazánkban, az infláció pedig felgyorsult. Nyilvánvalóvá vált még nekem, általános iskolás diáknak is, hogy küszöbön áll a politikai rendszerváltozás. Az életszínvonal tartós csökkenése és a jövedelemelosztási feszültségek fokozódása ösztönzőleg hatott a bűnözésre is, emellett terjedt a megélhetési bűnözés. Kiemelkedő képességű, jó szervezőkészséggel rendelkező bűnözők kezdtek felépíteni a hazai bűnszervezeteket, ehhez pedig megfelelő mennyiségű készpénz tőkével is rendelkeztek. Az alvilág előretöréséhez ebben az időszakban a rendőrség szétzilálódása is hozzájárult. A „Dunagate-botrány” következtében átszervezték az állambiztonsági szervezeteket, és a III/III. Csoportfőnökség megszüntetésével sok, jól képzett rendőrtiszt is távozott a testülettől. Ennél nagyobb probléma volt azonban, hogy a botrány hatására szétesett a rendőrségi besúgóhálózat: nemcsak a politikai, hanem a köz-törvényes vonalon szervezett hálózat is évekre elsorvadt. Egyetlen bűnüldöző szerv sem tud hatékonyan működni informátorok, hálózati személyek nélkül, és sajnos a hálózat újraszervezése hosszú évekig tartott.

A politikai rendszerváltozást követően a gazdaság jogi átalakulása is rendkívüli mértékben felgyorsult. Egymás után születtek meg az új, most már a piacgazdasági szisztémát felépíteni hivatott törvények (például az adózás rendjéről és az egyes adókról, a csőd- és felszámolási eljárásról szóló, a számvitelről, a tisztességtelen piaci magatartás és versenykorlátozás tilalmáról, a pénzügyintézetekről, vagy a tőzsdéről szóló törvények). Az akkori Btk. azonban még néhány

évig változatlanul a szocialista tervgazdaságot védte, késett az új viszonyokhoz igazodó büntetőjogi szabályozás bevezetése, ezt sokan ki is használták. Azonban új típusú bűncselekmények jelentek meg az állam szerepvállalásának a visszaszorulásával párhuzamosan. Az átmenettel együtt járt a bűnüldöző szervek elbizonytalanodása is. A kilencvenes évek gazdasági bűnözését Magyarországon három egymással összefüggő bűncselekmény-típussal jellemezhetjük: a) az úgynevezett „olajügyekkel”, b) a privatizációs visszaélésekkel, és c) a különböző dotációk, kedvezmények, juttatások (például különböző visszaigénylések) csalárd kijátszásával. Mindezek százmilliárdos károkat okoztak az államháztartásnak, és egy rendkívül erős szervezett bűnözői réteg kiépülését eredményezték. Az új típusú kriminális magatartásokkal szembeni fellépés az ezredforduló után már indokolta egy új Büntető törvénykönyv megalkotását. A Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium által felkért külső szakértőként lehetőségem volt részt venni a kodifikációban, amelynek eredményeként 2013. július 1-jén hatályba lépett hazánk új Büntető törvénykönyve, a 2012. évi C törvény. Ez a Btk. egy olyan jogállami büntetőjogot tartalmaz, amely következetes szigorral, ugyanakkor jól kiépített garanciális elemekkel átszőve alkalmas a társadalom hatékonyabb védelmére. Számos konferencián dicsérték külföldi kollégák is a magyar törvényt Európában és Kínában, amelyeken az elmúlt évtizedben részt vettem. A sanghaji Reserch Center for European Criminal Law pedig 2015-ben lefordíttatta mandarin nyelvre a magyar Btk.-t, a kommentárral együtt.

Mindezen társadalmi folyamatok mellett a Belügyi Szemle is fokozatosan átalakult. A rendszerváltozás után két kiváló magyar professzor, Korinek László és Finszter Géza vezetése alatt véleményem szerint a legrangosabb hazai bűnügyi folyóirattá vált. Az állam- és közbiztonság védelmének témakörei helyett a rendészetelmélet, a nemzetbiztonság tudomány és a bűnügyi tudományok kaptak helyt benne a kilencvenes évektől. A lap modern és egyre színvonalasabb lett. Eközben pedig felnőtt egy új professzor generáció a bűnügyi tudományok területén, amely már szerzőként is közreműködött a Belügyi Szemle fokozatos átalakulásában, egy olyan generáció, amely részben annak is köszönhette egyetemi tanári címét, hogy olvasta a Belügyi Szemlét és publikálhatott is a Belügyi Szemlében. Óriások vállán álltunk.

Köszönettel tartozom édesapámnak, hogy megismertette velem a Belügyi Szemlét, és köszönettel tartozom Korinek és Finszter professzor uraknak, hogy publikálhattam is benne az elmúlt két évtizedben, valamint mindazon szakmai és emberi támogatásért is, amit tőlük kaptam.

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Gál I. L. (2022). Közbiztonság és állambiztonság régen, ma rendészetelmélet, bűnügyi tudományok és nemzetbiztonság: 70 éves a Belügyi Szemle. *Belügyi Szemle*, 70(11), 2277–2279. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2022.11.23>